

ESIPUHE

Verotus ja valtiontalouden tasapainottaminen ovat tulevien eduskuntavaalien keskeisimpiä puheenaiheita. Tässä yhteydessä myös yrittäjien verotus on noussut voimakkaasti esiin. Sen esitetään olevan muun muassa pääasiallinen tuloerojen kasvun aiheuttaja tai johtavan laaja-alaiseen ansiotulon pääomatuloksi muuntamiseen. Perinteiseen tapaan yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista käytävä keskustelu perustuu kuitenkin lähinnä kärjistettyihin yksittäistapauksiin.

Tällöin tulee liian harvoin esiin se, että yrittäjän ja palkansaajan aseman välillä on merkittävä ero. Yrittäjä usein sijoittaa yhteen kohteeseen, yritykseensä, koko omaisuutensa. Lisäksi yrittäminen sitoo henkilön työaikaan aivan toisella tavalla kuin palkansaajana toimiminen. Liian usein yrittäjää ja palkansaajaa verrataan tulonsaajina sellaisenaan toisiinsa ja muodostetaan mielikuva yrittäjälle anteliaasta verotuksesta.

Kattavaa kokonaiskuvaa yrittäjän saamista tuloista ja maksamista veroista ei juuri ole ollut lukuun ottamatta tulonjakotilaston kotitalouskohtaisia tietoja. Yrittäjän saamien tulojen vertailu palkansaajan tuloihin on erilaisen riskiaseman lisäksi vaikeaa myös siinä suhteessa, että tyypillisesti yrittäjien tulot vaihtelevat voimakkaasti vuosittain. Palkansaajien tulot sen sijaan ovat huomattavasti vakaampia. Varsinkin yritystoiminnan alkuvaiheessa yrittäjällä on tyypillisesti vähän tuloja, mutta joinakin hyvinä vuosina tulot saattavat muodostua suuriksi.

Tässä selvityksessä käytetään verohallinnon kaikista verovelvollisista keräämiä tietoja vuodelta 2009 maksuunpannusta verotuksesta. Verohallinto on julkaissut tällaista tietoa henkilöverotuksen maksuunpanosta jo pitkään. Näistä tiedoista ei kuitenkaan suoraan saada kuvaa yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista, koska luokitukset henkilöverotuksessa perustuvat henkilöiden saamiin tulomääriin eri lähteistä.

Yrittäjien verotuksen kuvaamista varten verohallinto on tehnyt erikseen tilastoajon YEL-vakuutetuista yrittäjistä ja heidän saamistaan tuloista sekä heille maksuunpannuista veroista vuodelta 2009. Vastaava ajo on aiemmin tehty vuosien 2003–2008 maksuunpannuista veroista. Yrittäjien tulot ja verot -selvityksestä saadaan kattava kuva YEL-vakuutettujen yrittäjien tuloista ja veroista vuonna 2009 sekä näiden vertailusta palkansaajien tuloihin ja veroihin.

SISÄLTÖ

ESIPUHE.....	1
TIIVISTELMÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	3
1 KÄYTETTY AINEISTO.....	5
2 YRITTÄJIEN JA PALKANSAAJIEN TULOT JA VEROTUS.....	6
3 YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRÄISEN TULON PROFIILI	9
4 PÄÄOMATULOT.....	10
5 ANSIOTULOT.....	11
6 SOSIAALITURVAETUUDET.....	12
7 YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRIN MAKSAMAT VEROT	13
8 YRITTÄJIEN TULOJAKAUMA	15
9 YRITYS- JA PÄÄOMAVEROTUKSEN VAIKUTUS YRITTÄJIEN VEROTUKSEEN.....	18

*Tämän raportin kyselyn tuloksista on laatinut
ekonomisti Petri Malinen Suomen Yrittäjistä.
Yhteystiedot: petri.malinen@yrittajat.fi, (09) 2292 2845.*

TIIVISTELMÄ JA JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Yrittäjien keskimääräiset veronalaiset tulot vuonna 2009 olivat 38 240 euroa. Vuonna 2009 yrittäjien tulot jatkoivat laskuaan talouden taantuman seurauksena ja laskivat 3,6 prosenttia edellisestä vuodesta. Tuloista ansiotuloa oli 75 prosenttia ja pääomatuloa loput 25 prosenttia. Tulojen jakautuminen ansio- ja pääomatuloihin muuttui siten, että ansiotulojen osuus kasvoi 2 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta. Yrittäjälle tuloista jäi verotuksen jälkeen käteen keskimäärin 1,9 prosenttia vähemmän kuin vuotta aikaisemmin eli 29 244 euroa.

Yrittäjien tulot eivät jakaudu tasaisesti. Noin neljänneksellä yrittäjistä tulot jäivät toissa vuonna alle 15 000 euroon, lähes kahdella kolmanneksella tulot jäivät alle keskipalkan ja vain vajaalla viidenneksellä tulot ylittivät 55 000 euroa. Alle 15 000 vuositulot kertovat, että osa yritystoiminnasta on osapäiväistä tai sivutoimista.

Yrittäjien tuloistaan maksama keskimääräinen veroprosentti oli 26,4, mukaan luettuna yhteen kertaan verotetuista osingoista maksettu vero. Yrittäjien verotus oli 1,2 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuonna 2008. Kun eläkemaksu otetaan huomioon, yrittäjien keskimääräinen veroaste oli 33 prosenttia. Vastaavalla tulotasolla¹ laskettuna palkansaajan tulorakenteen mukainen laskennallinen verorasitus olisi vuonna 2009 ollut 29,6 prosenttia.

Taulukko 1.

Saman tulotason yrittäjien ja palkansaajien verotuksen vertailu vuonna 2009

	Yrittäjät		Palkansaajat	
Veronalaiset tulot	38 240		38 240	
- Siitä ansiotuloa	28 555	75 %	36 423	95 %
- Siitä pääomatuloa ²	9 685	25 %	1 817	5 %
Maksetut verot	8 996		9 642	
Käteen jäävät tulot verotuksen jälkeen	29 244		28 598	
- Yrityksessä maksettu vero ³	1 516		319	
Bruttotulot I (veronalaiset tulot ja yritysvero)	39 756		38 559	
Veroaste ml. yrityksessä maksettu vero, %	26,4		25,8	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	3 925		2040	
Bruttotulo II (bruttotulot I ja lakisääteiset maksut)	43 680		40 599	
Kokonaisveroaste, %	33,0		29,6	

Esimerkkilaskelma osoittaa, että palkansaajan verotus olisi yrittäjien keskimääräisellä tulotasolla yrittäjiä kevyempää. Lopputulokseen vaikuttavat muun muassa tulon rakenne ja erot sosiaaliturvamaksuissa.

¹ Kyseessä eivät ole palkansaajan keskimääräiset veronalaiset tulot, vaan esimerkki on laadittu sen selvittämiseksi kuinka palkansaajia verotettaisiin yrittäjien keskimääräisellä tulotasolla.

² Sisältää ns. pääomaosingon, joka on verotettu yhteen kertaan yhtiössä.

³ Saatu laskennallisesti.

Vuoden 2009 maksuunpanotilaston mukaan palkansaajien keskimääräiset veronalaiset tulot olivat 30 552 euroa noustuaan 1,1 prosenttia. Yrittäjien tulot olivat siten 25,2 prosenttia korkeammat kuin palkansaajilla. Verrattaessa tuloja tulee ottaa huomioon, että yrittäjät tekivät kuitenkin viidenneksen pidempää työpäivää. Palkansaajien keskimääräinen veroprosentti oli 23,1 prosenttia ja käteen jäävä tulo 23 444 euroa.

Tulojen muutosta selittää se, että niin yrittäjien kuin palkansaajien pääomatulot laskivat. Sen sijaan ansiotulot käyttäytyivät yrittäjillä ja palkansaajilla erilailla. Yrittäjien ansiotulot laskivat vajaan kaksi prosenttia samaan aikaan kun palkansaajien ansiotulot nousivat reilut kaksi prosenttia.

Nykyinen yritys- ja pääomaverojärjestelmä teki pääsääntöisesti tulon nostamisen palkkana yrityksestä aiempaa kannattavammaksi suhteessa ansiotulo-osinkoon. Maksuunpanoaineiston perusteella yrittäjien palkkatulon määrä onkin kasvanut huomattavasti samaan aikaan kun ansiotulo-osingon määrä on laskenut vuosina 2004–2009. Ansiotulo-osingon saajien määrä oli edelleen laskussa ja vuonna 2009 niitä sai 16 785, joka on noin kolmanneksen vähäisempi kuin 2004. Vastaavana aikana yrittäjistä palkkatuloa saavien osuus on noussut noin viidenneksen, ollen 88 120 vuonna 2009.

Yrittäjien verotusta viime vuosina on keventänyt erityisesti yritysverokannan alentaminen sekä ansiotulojen verotuksen reaalin keventäminen. Verotuksen muista uudistuksista johtuen yrittäjien henkilökohtaisessa verotuksessaan tuloistaan maksamat verot ovat sen sijaan kiristyneet muutoin. Kaikki lakisääteiset maksut mukaan lukien yrittäjien keskimääräinen kokonaisveroaste oli 33–35 prosenttia vuosina 2005–2009, kun vastaava prosentti palkansaajilla oli 27–29 prosenttia.

Vuoden 2005 yritysverouudistus ja ansiotulojen verotuksen keventyminen ovat laskeneet keskimäärin yrittäjien kokonaisuudessaan maksamia veroja, mutta verotuksen maksuunpanotilaston mukaan on arviolta noin 20 000 sellaista omistajayrittäjää, joilla verotus on kiristynyt voimassa olevan yritys- ja pääomaverojärjestelmän vuoksi, koska heillä on ansiotulona verotettavaa osinkoa.

Lisäksi on lähes 1 400 sellaista yrittäjää, joilla yritysverojärjestelmässä asetettu 90 000 euron osinkotuloraja täyttyy. Näistä valtaosalla verotus on kiristynyt, koska rajan ylittävät pääomatulo-osingot verotetaan osittain kahteen kertaan.

Osinkoverotuksen sitominen yrityksen nettovaroihin on sisältänyt kannustimen huolehtia yrityksen omavaraisuudesta ja lisännyt eri sijoitus- ja rahoitusmuotojen neutraalisuutta. Tämä on auttanut yrityksiä kartuttamaan varallisuuttaan. Tätä kautta vahvistuneet taseet ovat osaltaan rajoittaneet konkurssien määrää ja erityisesti työpaikkojen menetyksiä talouskriisin aikana pk-yrityksissä.

1 KÄYTETTY AINEISTO

Tässä selvityksessä käytetään verohallinnon kaikista verovelvollisista keräämiä tietoja vuodelta 2009 maksuunpannusta verotuksesta. Verohallinto on julkaissut tällaista tietoa jo pitkään henkilöverotuksen maksuunpanosta. Näistä tiedoista ei kuitenkaan suoraan saada kuvaa yrittäjien saamista tuloista ja maksamista veroista, koska luokitukset henkilöverotuksessa perustuvat henkilöiden saamiin tulomääriin eri lähteistä.

Verohallinto tuottaa erikseen tilastoajon YEL-vakuutetuista yrittäjistä ja heidän saamistaan tuloista sekä heille maksuunpannuista veroista vuodelta 2009. Vastaava erillinen tilausajo on aiemmin tehty myös vuosien 2003–2008 maksuunpannuista veroista.

Vuodelta 2003 toimitetussa verotuksessa liitettiin ensi kertaa henkilöille YEL- tai MYEL-tieto sen mukaan, onko henkilö YEL-vakuutettu tai MYEL-vakuutettu. Tämä tehtiin siinä tarkoituksessa, että vuodelta 2003 näille henkilöille voitiin verotuksessa määrätä sairausvakuutusmaksu, mikä vuoden 2003 alusta lukien on perustunut YEL- tai MYEL-työtuloon aiemman verotuksessa todetun työtulon sijasta.

YEL-vakuutettuja ovat kaikki henkilöyhtiöiden vastuunalaiset yhtiömiehet ja elinkeinonharjoittajat sekä tämän lisäksi ne osakeyhtiöiden omistajat, joiden omistusosuus ylittää 50 prosenttia yhtiön osakekannasta. YEL-vakuutettuja henkilöitä oli vuodelta 2009 toimitetussa verotuksessa 206 187, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 206 609. Näin ollen YEL-vakuutettujen henkilöiden lukumäärä ei ole käytännössä muuttunut, kun edeltävinä vuosina kasvu on ollut 1,7–3,2 prosenttia.

Tilastokeskuksen mukaan yrittäjäksi itsensä kokevia henkilöitä on enemmän kuin YEL-vakuutettuja. Työvoimatutkimuksen mukaan yrittäjiä (pois lukien alkutuotanto ja avustavat perheenjäsenet) oli 251 000 vuonna 2009. YEL-vakuutetut muodostavat selvän ydinjoukon tästä itsensä yrittäjäksi kokevien henkilöiden joukosta. Heidän lisäksi näyttää olevan muutama kymmenen tuhatta TyEL:ssä vakuutettuna olevaa henkilöä, jotka kokevat itsensä yrittäjiksi, mutta joilla itsellään ei YEL-vakuutuksen ehdot täyty.

.

2 YRITTÄJIEN JA PALKANSAAJIEN TULOT JA VEROTUS

Vuosina 2005 ja 2006 uudistettiin yritys- ja pääomaverotusta merkittävästi. Uudistus oli laaja ja käsitti suuren joukon erilaisia muutoksia pääomaverotukseen ja periaatteellisen muutoksen aiempaan verolainsäädäntöön verrattuna. Vuonna 2005 siirryttiin periaatteessa osinkotulojen osittain kahdenkertaiseen verotukseen, kun aiemmin oli ollut voimassa yhtiöveron hyvitysjärjestelmä, jolla pyrittiin siihen, että yrityksestä saatu tulo verotettiin vain yhteen kertaan.

Vuosina 2005–2006 tehty verouudistus sisälsi yrittäjän kannalta keskeisinä muutoksina yhtiöverokanta alennuksen 29 prosentista 26 prosenttiin samanaikaisesti kun EU lain-säädännön vuoksi yhtiöveron hyvityksestä luovuttiin. Samassa yhteydessä yhteen kertaan verotetun osingon määrää pienennettiin 9,585⁴ prosentista 9 prosenttiin nettovarallisuudesta. Yli 9 prosentin menevältä osalta luetaan ansiotuloksi 70 prosenttia. Yhteen kertaan verotetulla osingolla on lisäksi osakaskohtainen katto 90 000 euroa, jonka yli menevältä osalta 70 prosenttia verotetaan pääomatulona. Muutoksessa varallisuusverotusta kevennettiin nostamalla alaraja 250 000 euroon ja alentamalla verokanta 0,8 prosenttiin vuonna 2005. Varallisuusverosta luovuttiin kokonaan vuonna 2006.

Tällä hetkellä verotuksen uudistamista pohditaan jälleen. Ns. Martti Hetemäen verotyöryhmä ehdottaa 21.12.2010 luovuttamassaan loppuraportissa 22.6.2010 julkaisemansa väliraportin mukaisesti merkittäviä muutoksia yritys- ja pääomaverotukseen. Työryhmä esittää, että yhteisöverokanta alennettaisiin 26 prosentista 22 prosenttiin ja pääomaverokanta korotettaisiin 28 prosentista 30 prosenttiin. Samoin työryhmä esittää, että pk-yritysten yhdenkertaisen verotuksen laskentaperusteet korvattaisiin normaalituotolla, jolloin osinkoverotuksessa käytetty oman pääoman tuottoaste 9 prosenttia korvattaisiin niin sanotulla normaalituottokorolla (valtion velkakirjojen keskimääräinen tuotto). Näin lasketun tuoton määrästä 35 prosenttia olisi osingonsaajan pääomatuloa. Työryhmän esitys muuttaisi merkittävästi voimassa olevaa yritys- ja pääomaverotusta.

Voimassa oleva yritys- ja pääomaverojärjestelmä on muuttanut yrittäjien tulon rakennetta siten, että myös tuloverotukseen tehtävät muutokset vaikuttavat yrittäjien verotukseen merkittävästi. Yrittäjien tuloista ansiotuloksi luettavaa tuloa on kolme neljäsosaa veronalaisista tuloista. Viime vuosina tuloverotusta on kevennetty, joten myös yrittäjien verotus on tämän seurauksena hieman keventynyt. Vuonna 2009 valtion tuloveroasteikkoon tehtiin neljän prosentin inflaatiotarkistus asteikkoluokkien tuloarajoihin, marginaaliveroprosentteja alennettiin ja otettiin käyttöön uusi työtulovähennys.

Vuodelta 2009 maksuunpannussa verotuksessa muodostuivat yrittäjien ja palkansaajien veronalaiset tulot ja maksetut verot keskimäärin seuraaviksi:

⁴ 9,585 % vastaa laissa ilmaistua 13,5 %, joka oli ilmaistu bruttolukuna.

Taulukko 2.
Yrittäjien ja palkansaajien tulot ja verot vuonna 2009

	Yrittäjät		Palkansaajat	
Veronalaiset tulot	38 240		30 552	
- Siitä ansiotuloa	28 555	75 %	29 100	95 %
- Siitä pääomatuloa ⁵	9 685	25 %	1 452	5 %
Maksetut verot	8 996		6 853	
Käteen jäävät tulot verotuksen jälkeen	29 244		23 699	
- Yrityksessä maksettu vero ⁶	1 516		255	
Bruttotulot I (veronalaiset tulot ja yritysvero)	39 756		30 807	
Veroaste ml. yrityksessä maksettu vero, %	26,4		23,1	
- Lakisääteiset vakuutusmaksut	3 925		1513	
Bruttotulo II (bruttotulot I ja lakisääteiset maksut)	43 680		32 320	
Kokonaisveroaste, %	33,0		26,7	

Yrittäjillä ansiotulojen osuus kaikista veronalaisista tuloista oli 75 prosenttia, kun se oli palkansaajilla keskimäärin 95 prosenttia. Pääomatulojen osuus yrittäjillä oli siten neljäsosa kaikista veronalaisista tuloista. Tällöin pääomatulona on huomioitu osingot netto-osinkoina niin, että niihin ei ole sisällytetty yhtiössä jo maksettua yhtiöveroa.

Verohallinnon tilastoimissa maksuunpanotiedoissa yrittäjien veronalaiset keskimääräiset tulot olivat 25 prosenttia (31 % v. 2008) korkeammat kuin palkansaajien tulot. Vuoden 2009 työvoimatutkimuksen mukaan yrittäjät tekivät viikossa noin 20 prosenttia enemmän työtä kuin palkansaajat. Yrittäjien keskimäärin saama tulo ylitti 25 prosentilla palkansaajan keskimääräisen tulon. Näin ollen työtuntia kohti laskettuna yrittäjän bruttotulot olivat vain noin 5 prosenttia suuremmat kuin palkansaajien bruttotulot.

Yrittäjien keskimääräinen veroprosentti oli 26,4 prosenttia ja palkansaajien 23,1 prosenttia vuonna 2009⁷. Yrittäjien saamistaan veronalaisista tuloista maksama keskimääräinen vero oli siten 3,3 prosenttiyksikköä (14 %) korkeampi kuin palkansaajilla. Myös yrittäjien saama veronalainen tulo oli suurempi kuin palkansaajilla. Tällöin on otettu huomioon yritystoiminnasta saaduissa osingoissa yrityksessä ennen osingonjakoa maksettu vero.

Nämä kokonaisaineistoon perustuvat veroprosentit poikkeavat selvästi julkisuudessa usein esitetyistä esimerkkitapauksista saaduista veroprosenteista. Tämä johtuu siitä, että käytännössä verotilastoihin tulee mukaan paljon sellaisia henkilöitä, joilla on työ- ja yritystuloja vain osan vuotta tai osa-aikaisesti, kun esimerkkitapauksissa yleensä oletetaan kokopäivätoimen ansio- tai yrittäjätulo. Verotuksen maksuunpanosta saatavat todelliset tiedot kuitenkin kuvaavat käytännön elämässä tapahtuvaa tulonmuodostusta ja verotusta, kun sen sijaan esimerkkitapaukset ovat tietyin oletuksin tehtyjä vertailuja.

Verotuksen jälkeen käteen jäävissä tuloissa yrittäjien tulot ylittivät 23 prosentilla palkansaajien vastaavan keskimääräisen tulon vuonna 2009. Ottamalla huomioon yrittäjien keskimääräiset työtunnit, jotka ylittävät palkansaajien vastaavat työtunnit 20 prosentilla,

⁵ Sisältää ns. pääomaosingon, joka on verotettu yhteen kertaan yhtiössä.

⁶ Saatu laskennallisesti.

⁷ Vertailtaessa veroprosentteja tulee ottaa huomioon erot yrittäjien ja palkansaajien veronalaisen tulon määrässä. Samalla tulotasolla palkansaajan veroasteeksi saadaan laskennallisesti 25,8 prosenttia.

jää yrittäjille käteen verotuksen jälkeen vajaa 5 prosenttia suurempi tuntikohtainen tulos työpanoksestaan kuin palkansaajilla. Näin ollen yrittämisen riskistä jää keskimäärin hyvin pieni korvaus yrittäjille.

Yrittäjä maksaa työeläkemaksua YEL-maksuna. Työeläkemaksut ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Eläketurvakeskuksen mukaan yrittäjä maksoi keskimäärin eläkevakuutusmaksua 20 023 euron suuruudesta työtulosta ja maksun suuruus oli 19,6 prosenttia vuonna 2009. Palkansaaja maksoi omasta bruttopalkastaan keskimäärin 4,6 prosenttia palkansaajan työeläkemaksua ja 0,20 prosenttia työttömyysvakuutusmaksua. Nämä maksut veroina huomioon ottaen, yrittäjän keskimäärin maksama kokonaisveroaste nousi 33 prosenttiin vuonna 2009, kun se palkansaajalla oli 26,7 prosenttia. Näin ollen maksuunpanotilaston mukainen keskimääräisen yrittäjän ja palkansaajan kokonaisveroasteen välinen ero oli 6,3 prosenttiyksikköä (24 %)⁸.

Yrittäjien tulot jatkoivat alenemistaan jo toisena vuonna peräkkäin. Yrittäjien saamat keskimääräiset veronalaiset tulot supistuivat 3,6 prosenttia vuonna 2009. Palkansaajien veronalaisten tulojen nousu jatkui vuonna 2009 aikaisempaa maltillisemmin, ja nousu oli 1,1 prosenttia. Samanlainen kehitys jatkui käteen jäävien tulojen osalta. Yrittäjien käteen jäävät tulot laskivat 1,9 prosenttia samaan aikaan kun palkansaajien käteen jäävät tulot nousivat 2,7 prosenttia. Palkansaajillakin tulot kasvoivat selvästi edellisvuosia hitaammin, mutta ne nousivat kuitenkin edelleen selkeästi. Pääomatulot supistuivat molemmilla ryhmillä voimakkaasti.

Taulukko 3.

Yrittäjien ja palkansaajien tulot ja verot vuosina 2008 ja 2009

	Yrittäjät			Palkansaajat		
	2008	2009	Muutos	2008	2009	Muutos
Veronalaiset tulot	39 686	38 240	-3,6 %	30 207	30 552	1,1 %
- Siitä ansiotuloa	29 040	28 555	-1,7 %	28 474	29 100	2,2 %
- Siitä pääomatuloa	10 164	9 685	-4,7 %	1 733	1 452	-16,2 %
Maksetut verot	9 873	8 996	-8,9 %	7 124	6 853	-3,8 %
Käteen jäävät tulot	29 813	29 244	-1,9 %	23 083	23 699	2,7 %

⁸ Tulee kuitenkin ottaa huomioon, ettei maksuunpanotilaston mukainen keskimääräisen yrittäjän ja palkansaajan tulojen määrä ole sama.

3 YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRÄISEN TULON PROFILI

Yrittäjien tulonmuodostuksen hahmottamiseksi kuvataan seuraavassa keskeisimpien tuloerien osuutta yrittäjien keskimääräisistä tuloista vuosina 2008 ja 2009.

Taulukko 4.

Yrittäjän keskimääräisten tulojen profiili vuosina 2008 ja 2009

	2008		2009	
Veronalaista tuloa	39 686		38 240	
Siitä ansiotuloa	29 040	73,2 %	28 555	74,7 %
- Palkkatuloa päätoimesta	11 174	28,2 %	11 287	29,5 %
- Ansiotuloa yritystoiminnasta	15 510	39,1 %	14 710	38,5 %
- Muuta ansiotulo	2 356	5,9 %	2 558	6,7 %
Siitä pääomatuloa	10 646	26,8 %	9 685	25,3 %
- Pääomatuloa yritystoiminnasta	5 864	14,8 %	5 958	15,6 %
- Muuta pääomatulo	4 782	12,0 %	3 727	9,7 %

Yrittäjien keskimääräisistä veronalaisista tuloista, 38 240 eurosta, 75 prosenttia oli ansiotuloa ja 25 prosenttia pääomatuloa. Siten veronalaisista ja samalla yritystoiminnasta saaduista tuloista valtaosa, eli kolme neljäsosaa luetaan ansiotuloksi, lähinnä joko palkkatuloksi (30 %) tai yritystoiminnasta saaduksi ansiotuloksi (39 %). Palkkatulon osuus nousi edellisestä vuodesta 1,3 prosenttiyksiköllä samanaikaisesti kun yritystoiminnan ansiotulojen osuus on laskenut 0,6 prosenttiyksiköllä.

Yritystoiminnasta saatua pääomatuloa yrittäjillä oli vuonna 2009 keskimäärin heidän veronalaisista tuloistaan 5 958 euroa eli 16 prosenttia kaikista veronalaisista tuloista. Tämä osuus on noussut edellisestä vuodesta 0,8 prosenttiyksiköllä. Sen sijaan muiden pääomatulojen osuus on laskenut 2,3 prosenttiyksikköä.

Muiden pääomatulojen, lähemmin luovutusvoittojen määrä, on laskenut siis selvästi ja oli nyt pienempi kuin yritystoiminnasta saatujen pääomatulojen. Muiden pääomatulojen osuus tuloista oli 10 prosenttia, kun taas yritystoiminnasta nostettujen pääomatulojen osuus oli 16 prosenttia. Koska tilastosta on mahdotonta päätellä kokonaan, missä määrin vuokratuloiksi ja luovutusvoitoiksi tilastoidut tulot mahdollisesti liittyvät henkilön varsinaiseen yritystoimintaan, oli yritystoiminnasta varmuudella saatua pääomatuloa yrittäjillä keskimäärin selvästi alle viidennes heidän veronalaisista tuloistaan.

4 PÄÄOMATULOT

Yrittäjät voivat saada yritystoiminnasta pääomatuloa jaettavina yritystuloina joko elinkeinotoiminnasta tai yhtymästä tai sitten pääomatuloiksi luettuja osinkoja listautumattomista osakeyhtiöistä⁹. Tämän lisäksi yrittäjällä voi olla pääomatuloja myös muusta kuin yrittäjätoiminnasta.

Merkittävimmin pääomatuloja yrittäjät saavat listautumattomista osakeyhtiöistä. Tällaisia pääomatuloja oli noin kaksi viidesosaa yrittäjien saamista kaikista pääomatuloista. Vuodelta 2009 toimitetussa verotuksessa yrittäjät saivat osinkotuloja vajaat 1 100 miljoonaa euroa. Tästä määrästä osinkotuloja pörssiyrityksistä oli 59 miljoonaa euroa ja loput listautumattomista osakeyhtiöistä. Vuoteen 2008 verrattuna kokonaismäärässä ei ollut tapahtunut muutosta, mutta pörssiyrityksien osuus oli laskenut 77 miljoonasta eurosta.

Yrittäjien listaamattomista yhtiöistä saamista noin 1 000 miljoonan euron osingoista luettiin pääomatuloksi noin 810 miljoonaa euroa (81 %) ja ansiotuloksi vajaat 200 miljoonaa euroa (19 %). Vastaavasti vuonna 2008 saaduista 970 miljoonasta eurosta noin 770 miljoonaa euroa oli pääomatuloja ja noin 200 miljoonaa euroa ansiotuloja. Siten ansiotulo-osinkoja ei ole nostettu edellisvuotta enempää kolmena viime vuonna, ja näiden määrä laski parina näitä edeltäneenä vuotena. Pääomatulo-osinkoja saatiin noin 5 prosenttia edellisvuotta enemmän.

Taulukko 5.
Pääomatulot euroa/henkilö vuosina 2008 ja 2009

	2008		2009	
Jaettavat yritystulot				
- Elinkeinoiminnasta	1 070	10,1 %	1 029	10,6 %
- Yhtymästä	1 078	10,1 %	980	10,1 %
Pääomatulo listautumattomista oy:stä	3 716	34,9 %	3 949	40,8 %
Vuokratulot	1 256	11,8 %	1 287	13,3 %
Luovutusvoitot	2 474	23,2 %	1 880	19,4 %
Muut pääomatulot	1 052	9,9 %	560	5,8 %
Pääomatulot yhteensä	10 646		9 685	

Listautumattomista osakeyhtiöistä saadut pääomatulot muodostavat noin 40 prosenttia yrittäjien keskimäärin saamista pääomatuloista. Tämä tuloerä nousi 6,3 prosenttia vuoden 2008 tasolta. Toisaalta yhtymistä saadut pääomatulot nousivat 9,1 prosenttia, elinkeinotoiminnasta saadut pääomatulot 3,8 prosenttia ja vuokratulot 2,5 prosenttia. Sen sijaan luovutusvoittojen määrä jatkoi laskemista, joskin hieman tasaantuen. Vuonna 2009 ne laskivat 24 prosenttia, kun edellisenä vuonna laskua oli yli 40 prosenttia. Luovutusvoittojen osuus oli 19 prosenttia yrittäjien keskimäärin saamista pääomatuloista. Listautumattomista osakeyhtiöistä saatujen pääomatulojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 10,3 prosenttia ja luovutusvoittojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 4,9 prosenttia.

⁹ Sisältää myös ns. yhteen kertaan verotetun pääomaosingon.

5 ANSIOTULOT

Yrittäjien saamista veronalaisista tuloista kolme neljäsosaa oli ansiotuloa. Valtaosin nämä tulot ovat tavalla tai toisella yritystoiminnasta saatua tuloa, mutta niihin sisältyy myös erii muista erilaisista ansiotuloista.

Listautumattomista osakeyhtiöistä nostettiin esimerkiksi ansiotulo-osinkoja noin 200 miljoonaa euroa vuonna 2009. Osinkojen määrä on säilynyt tällä tasolla jo useamman vuoden ajan. Elinkeinotoiminnasta ja yhtymistä ansiotuloina jaettujen yritystulojen määrä laski noin 5 prosentilla samaan aikaan kun palkkatulojen määrä jatkoi kasvuaan, tosin vain noin prosentilla. Saatujen palkkatulojen määrä oli vajaat 2 500 miljoonaa euroa.

Taulukko 6.
Ansiotulot euroa/henkilö vuosina 2008 ja 2009

	2008	osuus %	2009	osuus %
Jaettava yritystulo				
- Elinkeinotoiminnasta	11 045	38,0 %	10 647	37,3 %
- Yhtymästä	3 501	12,1 %	3 144	11,0 %
Ansiotulo listautumattomista oy:stä	964	3,2 %	919	3,2 %
Palkkatulot	11 858	40,8 %	11 997	42,0 %
Sosiaalietuudet	1 617	5,6 %	1 798	6,3 %
Muut ansiotulot	55	0,2 %	50	0,2 %
Ansiotulot yhteensä	29 040	100 %	28 555	100 %

Suurimmat keskimääräiset tuloerät ovat elinkeinotoiminnasta ansiotuloksi luettu tulo sekä osakeyhtiöstä otettu palkkatulo. Listaamattomista osakeyhtiöistä nostetuista osingoista ansiotuloksi luettava osuus oli enää noin viidennes vuosina 2006–2009 kaikista yrittäjien saamista osinkotuloista. Näiden ansiotulo-osinkojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista oli 2,4 prosenttia. Ansiotulo-osinkojen määrä ei juuri muuttunut. Palkkatulojen osuus yrittäjien keskimääräisistä tuloista nousi noin 30 prosenttiin kun taas elinkeinotoiminnasta ansiotuloksi luetun tulon osuus laski reiluun neljännekseen vuonna 2009.

Voimassa olevan verotuksen aikana palkkatulo on verotuksellisesti tullut ansiotulo-osinkoa edullisemmaksi tavaksi ottaa tuloa ulos listaamattomasta osakeyhtiöstä. Kuitenkaan ansiotulona verotetut osingot eivät ole kadonneet kokonaan, vaikka ne ovatkin vähentyneet huomattavasti. Edelleenkin korkeimmilla ansiotulon rajaveroasteilla ansiotulo-osinko on palkkatuloa edullisempi.

6 SOSIAALITURVAETUUKSET

Yrittäjien saamat sosiaaliturvaetuudet muodostavat 4,7 prosenttia yrittäjien keskimääräisistä tuloista. Kasvua siinä on edellisestä vuodesta 0,6 prosenttia. Sosiaalietuuksia oli yrittäjillä vuoden 2009 verotuksessa noin 371 miljoonaa euroa, kun vastaava summa vuotta aiemmin oli 334 miljoonaa euroa. Sosiaalietuuksista noin puolet oli erilaisia eläketuloja. Seuraavaksi merkittävimmät sosiaalietuudet olivat päivä- ja äitiysrahat, muiden etuuksien jäädessä vähäisemmiksi. Merkittävimmin on noussut työttömyysturvaetuuksien sekä tapaturma- yms. päivärahojen määrä.

Taulukko 7.

Sosiaalietuudet euroa/henkilö vuosina 2008 ja 2009

	2008		2009	
Eläketulot	813	50,3 %	911	50,7 %
Päivä- ja äitiyspäivärahat	312	19,3 %	348	19,4 %
Tapaturma- yms. päivärahat	102	6,3 %	115	6,4 %
Työttömyysturvaetuudet	208	12,9 %	243	13,5 %
Muut sosiaalietuudet	182	11,2 %	181	10,1 %
Kaikki yhteensä	1 617		1 798	

Eläketulojen saajia yrittäjistä oli noin 16 000 henkilöä, keskimääräisen eläketulon ollessa noin 11 800 euroa. Todennäköisesti nämä YEL-vakuutetut eläketuloa saaneet yrittäjät ovat saaneet joko osa-aikaeläkettä tai saaneet eläkettä osan vuotta ja olleet osan vuotta YEL-vakuutettuja yrittäjiä.

7 YRITTÄJIEN KESKIMÄÄRIN MAKSAMAT VEROT

Verohallinto tilastoi verovelvollisilta keräämiään veroja ja maksuja. Niitä lakisääteisiä sosiaalivakuutusmaksuja, jotka verovelvolliset maksavat muihin sosiaalivakuutusrahastoihin kuin Kansaneläkelaitokselle, ei tilastoida veroiksi verohallinnon tilastoissa.

Ainoa verotuksen yhteydessä kerättävä sosiaalivakuutusmaksu on sairausvakuutusmaksu. Palkansaajat maksavat sairaanhoitomaksua, joka oli 1,28 prosenttia vuonna 2009 (1,24 % vuonna 2008). Sekä palkansaajat että yrittäjät maksavat päivärahamaksua. Palkansaajien päivärahamaksu oli 0,70 prosenttia ja yrittäjien 0,79 prosenttia (0,67 % ja 0,81 % vuonna 2008). Työnantajat maksavat työnantajan sairausvakuutusmaksua, joka vuonna 2009 oli 2,00 prosenttia (1,97 % vuonna 2008). Työnantajat maksoivat lisäksi vielä vuonna 2009 kansaneläkemaksua siltä osin kuin maksu oli voimassa.

Yrittäjien YEL-maksua ja palkansaajan TyEL-maksuosuutta sekä palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua ei tilastoida veroiksi ja maksuiksi verohallinnon tilastoissa. Vuonna 2009 alle 53-vuotiaiden maksut olivat 20,8 prosenttia ja 4,3 prosenttia sekä yli 53-vuotiaiden maksut 21,9 prosenttia ja 5,4 prosenttia. Keskimääräinen YEL-maksu, aloittavan yrittäjän alennus huomioiden, oli 19,6 prosenttia ja palkansaajan TyELmaksu 4,5 prosenttia. Palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu oli 0,20 prosenttia vuonna 2009.

YEL-työtulo, jonka perusteella YEL-maksua maksetaan, on yrittäjän työeläkevakuutusyhtiön hänelle määräämä työtulo. Sen pohjana ei ole tosiasiallinen tulo yritystoiminnasta, vaan tiettyjen peruskriteereiden puitteissa yhteisesti yrittäjän ja työeläkevakuutusyhtiön kanssa sovittu summa, jonka perusteella YEL-maksua kerätään ja jonka perusteella myös saadaan eräitä sosiaalietuuksia ja myöhemmin eläkettä. Vuonna 2009 keskimääräinen YEL-työtulo oli 20 023 euroa ja keskimääräinen YEL-maksu 3 925 euroa.

Taulukko 8.

Yrittäjän maksamat verot euroa/henkilö vuosina 2008 ja 2009

	2008		2009	
- Tulovero ansiotulosta vv:ssa	2 809	18,7 %	2 357	16,3 %
- Tulovero pääomatulosta	1 731	11,5 %	1 468	10,2 %
- Kunnallisvero	4 615	30,7 %	4 441	30,8 %
- Kirkollisvero	274	1,8 %	257	1,8 %
- Sairausvakuutusmaksu	423	2,8 %	462	3,2 %
Verot ja maksut yhteensä	9 873	65,6 %	8 996	62,3 %
- Yhtiövero	1 506	10,0 %	1 516	10,5 %
Yrittäjän maksamat verot yhteensä	11 379	75,6 %	10 512	72,8 %
- Keskimääräinen YEL-maksu	3 665	24,4 %	3 925	27,2 %
Verot + YEL-maksu yhteensä	15 044		14 437	

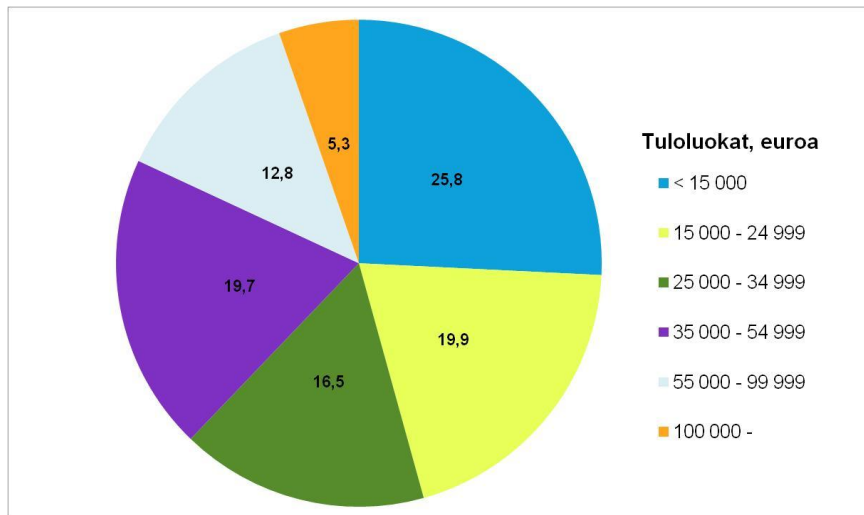
Yrittäjien vuonna 2009 maksamat verot ja maksut laskivat 4 prosenttia edellisestä vuodesta samaan aikaan kun yrittäjien tulot laskivat 3,6 prosenttia. Verotuksen keveneminen jäi vuonna 2009 selvästi aikaisempia vuosia vähäisemmäksi. Vuosina 2005–2008 verotuksen keveneminen on ollut ripeämpää muun muassa yhtiöverokannan alentaminen, varallisuusveron poistaminen ja ansiotulon verotuksen keventämisen seurauksena. Osaltaan maksettujen verojen kokonaismäärään on vaikuttanut myös tulorakenteen muutos, jota puolestaan näyttäisi ohjanneen yritysverotus.

Selkeästi suurimmat erät yrittäjän veroista ja maksuista ovat kunnallisvero, valtion tulovero sekä YEL-maksu. Vuonna 2009 nousivat eniten kunnallisvero sekä sairausvakuutusmaksu ja YEL-maksu. Kokonaisuudessaan yrittäjän keskimääräinen verorasitus keveni vuonna 2009 vain hieman (0,5 %).

8 YRITTÄJIEN TULOJAKAUMA

Tulonjakoselvitysten mukaan yrittäjien tulojakauma poikkeaa palkansaajien vastaavasta tulojakaumasta. Palkansaajille on tyypillistä, että sekä hyvin pieni- että hyvin suurituloisia palkansaajia on suhteellisen vähän valtaosan palkansaajista ollessa keskituloisia. Yrittäjien osalta jakauma on tulonjakoselvityksissä ollut erilainen siten, että sekä pienituloisia että suurituloisia on suhteessa enemmän kuin palkansaajien tulojakaumassa.

Kuva 1. Yrittäjien lukumäärän jakauma tuloluokittain vuonna 2009, %

Yleiskuvan yrittäjien tulojakaumasta ja sen muutoksista saa luokittelemalla yrittäjät maksupanotilaston perusteella kolmeen tuloluokkaan esimerkiksi siten, että pienituloisimpaan luokkaan luetaan ne yrittäjät, joilla veronalaiset vuositulot olivat alle 15 000 euroa. Hyvätuloisiksi määritellään ne yrittäjät, joilla veronalaiset tulot ylittävät 55 000 euroa eli vajaat 4 600 euroa kuukaudessa vuonna 2009. Keskituloisia ovat näiden tuloluokkien väliin jäävät yrittäjät.

Pienituloisia yrittäjiä oli vuonna 2009 noin neljännes kaikista yrittäjistä. Pienituloisten yrittäjien määrä oli kasvanut edellisestä vuodesta selvästi. Noin 18 prosenttia yrittäjistä oli sellaisia, joilla tulot ylittivät 4 600 euroa kuukaudessa. Keskituloisten ja hyvätuloisimpien yrittäjien osuus yrittäjien koko määrästä oli vastaavasti laskenut edellisestä vuodesta.

Taulukko 9.

Yrittäjien jakauma veronalaisen tulon mukaan vuosina 2008 ja 2009

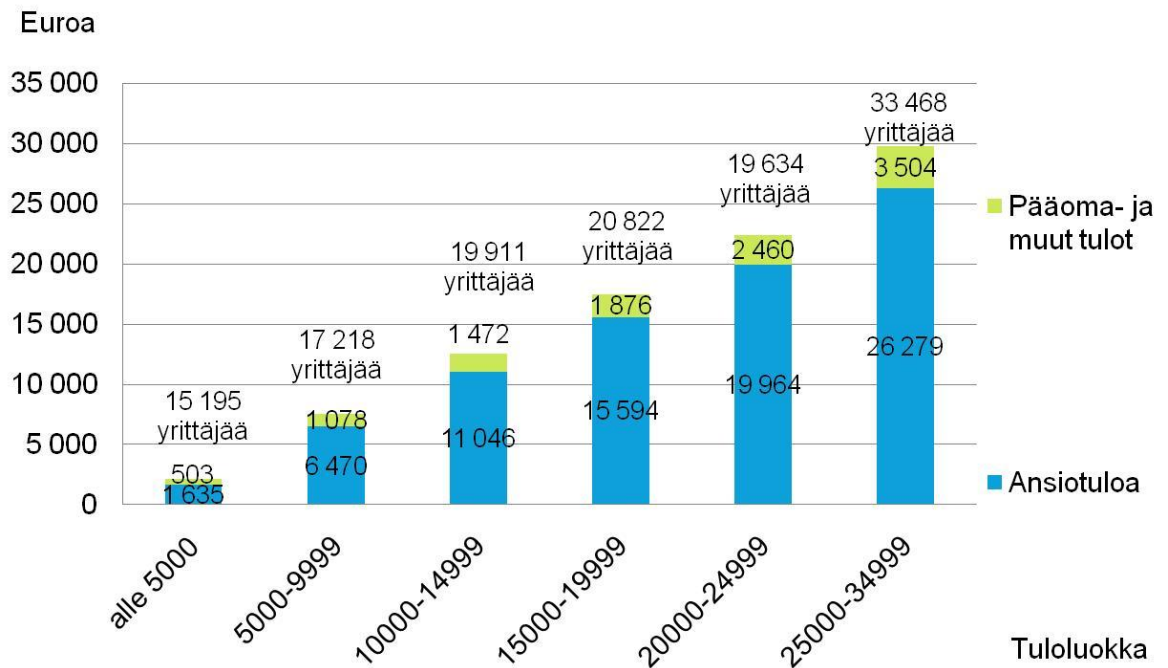
Tulot vuodessa	2008	2009
Alle 15 000 euroa	24,4 %	25,8 %
15 000-54 999 euroa	57,0 %	56,1 %
Vähintään 55 000 euroa	18,6 %	18,1 %
Yhteensä	100,0 %	100,0 %

Osittain pienituloisimpaan tuloluokkaan sijoittuvien yrittäjien suurta määrää selittää mahdollisuus, että YEL-vakuutetuista osa on toiminut osa-aikaisesti tai vain osan vuotta yrittäjänä. He ovat voineet verotuksessa saada osan tuloistaan myös muusta toiminnasta kuin yritystoiminnasta. Olivatpa tulot muodostuneet millä tavalla tahansa, tosiasia on, et-

tä merkittävä osa yrittäjistä jää sellaisille tulotasoinne, joilla esimerkiksi monilla teollisuuden aloilla ei kokopäivätoimisia työntekijöitä ole lainkaan.

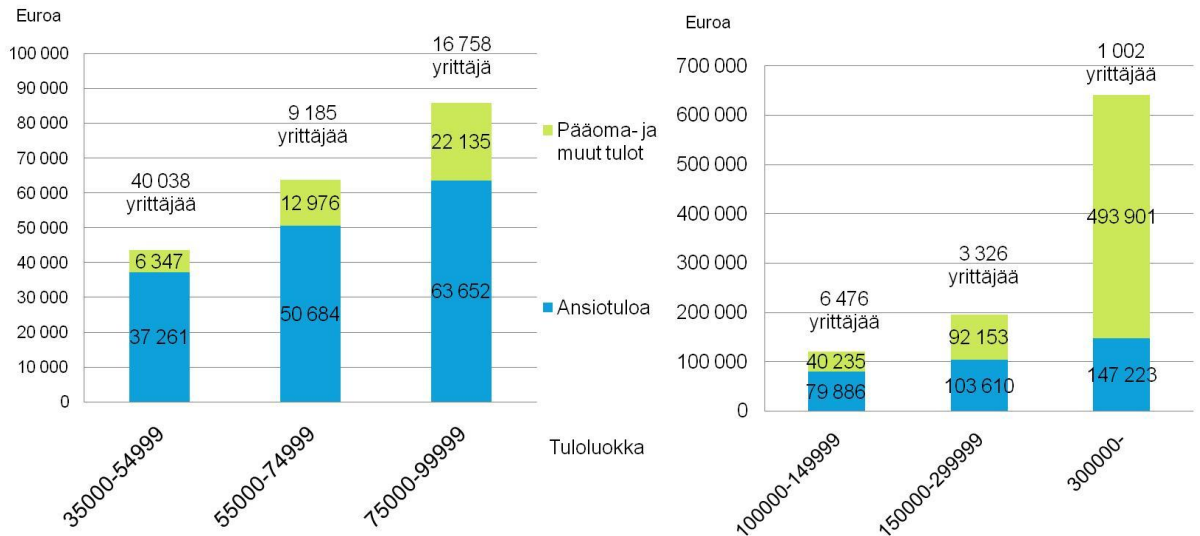
Yrittäjien tulotasosta saadaan tarkempi jakauma tarkastelemalla asiaa hieman tiheämällä tuloluokituksella. Seuraavassa tarkastellaan erikseen eri tuloluokkiin sijoittuvien yrittäjien määrää ja tuloja.

Kuva 2. Yrittäjien lukumäärä ja tulot tuloluokittain vuonna 2009

YEL-vakuutetuista yrittäjistä noin 3 100:lla ei ollut veronalaisia tuloja vuoden 2009 verotuksessa lainkaan ja alle 5 000 euron veronalaisia tuloja sai noin 15 000 verovelvollista. Näin ollen kaikista YEL-vakuutetuista henkilöstä lähes 9 % oli myös yhteen kertaan verotetut pääomaosingot huomioon ottaen joko erittäin pienituloisia tai kokonaan vailla verotettavia tuloja vuonna 2009.

Kuva 3. Yrittäjien lukumäärä ja tulot tuloluokittain vuodelta 2009 toimitetussa verotuksessa

Suurempia tuloluokkia tarkemmin tarkasteltaessa havaitaan, että pääomatulojen osuus yrittäjien tuloista lisääntyy merkittävämmän vasta noin 70 000 euron tulotasolta lähtien. Alle 75 000 euron tuloluokissa ansiotulojen osuus oli 77–89 prosenttia. Suurimmassa tuloluokassa, yli 300 000 euroa veronalaisia tuloja saaneilla henkilöillä, joita oli noin 1 000 henkilöä, ansiotulojen osuus tuloista oli vajaa neljäsosa.

Yrittäjien jakautuminen eri tuloluokkiin muuttui vuonna 2009 suhteessa edelliseen vuoteen siten, että vuonna 2009 pienituloisimpiin tuloluokkiin kuuluvien henkilöiden määrä kasvoi selvästi ja vastaavasti 35 000 euroa tai suuremmissa luokissa henkilöiden määrä on laskenut. Suurin muutos tapahtui korkeimpaan tuloluokkaan sijoittuvien henkilöiden määrässä, joka on vuodessa laskenut yli 14 prosentilla.

9 YRITYS- JA PÄÄOMAVEROTUKSEN VAIKUTUS YRITTÄJIEN VEROTUKSEEN

Yritys- ja pääomaverotukseen ei ole tehty oleellisia muutoksia sen jälkeen, kun sitä uudistettiin vuonna 2005. Silloin tehdyillä muutoksilla oli merkittävä vaikutus yrittäjien verotukseen. Yrittäjien verotus keventyi sen seurauksena, että yhtiöverokantaa laskettiin 29 prosentista 26 prosenttiin. Samanaikaisesti kuitenkin yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovuttiin. Listaamattomien osakeyhtiöiden osalta muutosta kompensoitiin kuitenkin siten, että osingoista verotetaan vain yhtiön tasolla määrä, joka vastaa 9 prosenttia yhtiön nettovaroista, kuitenkin enintään 90 000 euroa osakasta kohden. Ylimenevästä osasta 70 prosenttia on saajalle ansio- tai pääomatuloa. Yrityksen nettovaroista riippuen osinkoverotusta voidaan pitää edelleen pääosin yhdenkertaisena.

Yrittäjien verotukseen vaikuttavat merkittävästi myös tuloverotukseen tehtävät muutokset, sillä yrittäjien tuloista ansiotuloksi luettavaa tuloa on lähes kolme neljäsosaa veronalaisista tuloista. Viime vuosina tuloverotusta on kevennetty, joten myös yrittäjien verotus on hieman keventynyt. Vuonna 2009 valtion tuloveroasteikkoon tehtiin neljän prosentin inflaatiotarkistus asteikkoluokkien tularajoihin, marginaaliveroprosentteja alennettiin ja otettiin käyttöön uusi työtulovähennys.

Kaiken kaikkiaan vuonna 2005 yrittäjien verotus keveni noin 1 prosenttiyksiköllä edellisvuoteen. Vuonna 2006 yrittäjien verotus pysyi edellisvuotisella tasollaan. Vuonna 2007 verotus keveni 0,5 prosenttiyksiköllä ja 0,9 prosenttiyksiköllä vuonna 2008. Vuonna 2009 verotus keveni 0,5 prosenttiyksiköllä. Tämä oli osaltaan seurausta ansiotuloverotuksen keventämisestä. Osaltaan verotuksen tasoon on vaikuttanut tulotason aleneminen vuonna 2009.

Vertailtaessa yritys- ja pääomaverotuksen vaikutusta yrittäjien tulonmuodostukseen, havaitaan että verotuksella on ollut vaikutusta siihen. Vuonna 2004, ennen voimassa olevaa yritys- ja pääomaverojärjestelmää, yrittäjät ottivat poikkeuksellisen paljon osinkotuloja listaamattomista yhtiöistä, koska tämä oli verotuksellisesti järkevää. Verotus on vaikuttanut voimakkaasti myös siihen, missä määrin yrittäjät ovat ottaneet osinkotuloa listaamattomista osakeyhtiöistä ja missä määrin se on tullut verotetuksi ansiotulona sekä missä määrin tuloa on otettu palkkana.

Taulukko 10.
Yrittäjien osinkotulot vuosina 2004–2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Muutos
							04-09
Osinkotulot, miljoonaa euroa	1 275,3	1 007,3	884,2	991,5	1 068,7	1 081,4	-15,2 %
Saajien määrä	98 327	115 341	120 942	124 755	127 514	130 497	32,7 %
Osinkotulot listaamattomista yhtiöistä miljoonaa euroa	1 175,1	922,7	801,0	880,8	968,2	1 004,5	-14,5 %
Saajien määrä	-	51 286	52 471	53 055	53 803	56 098	-
- Siitä pääomatuloa miljoonaa euroa ¹⁰	721,9 ¹¹	603,9	614,1	688,2	767,8	814,2	12,8 %
- Saajien määrä	-	50 921	52 183	52 811	53 511	55 904	-
- Siitä ansiotuloa miljoonaa euroa	453,2	320,3	187,0	192,3	199,2	189,5	-58,2 %
- Saajien määrä	25 085	21 242	18 006	22 027	19 239	16 785	-33,1 %

Vuodesta 2004 vuoteen 2009 osinkotulot laskivat 15 prosentilla. Osinkotulot listaamattomista yhtiöistä laskivat hieman tätä vähemmän, eli vajaan 15 prosenttia. Samaan aikaan pääomatulo-osingot nousivat 13 prosenttia, mutta ansiotulo-osingot laskivat peräti 58 prosentilla. Yksittäisen yrittäjän tulomuodosta tarkasteltaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon se, että osinkotulot listaamattomista yhtiöistä eivät jakautuneet tasaisesti, vaan 80 prosentilla yrittäjistä ne jäivät vuonna 2009 alle 5 500 euron.

Sellaisista listaamattomista yhtiöistä saatua osinkotuloa, joka verotettiin ansiotulona, oli vuonna 2004 noin 450 miljoonaa euroa. Vuoteen 2009 mennessä tämän ansiotuloksi luettavan osinkotulon osuus oli kutistunut 189,5 miljoonaan euroon, josta veronalaista oli 132,6 miljoonaa euroa.

Laskevaan kehitykseen vaikutti osaltaan se, että vuonna 2005 nettovarallisuusrajan ylittävästä osingoista ansiotuloiksi luettiin vain 57 prosenttia, kun taas vuodesta 2006 alkaen 70 prosenttia. Tähän vaikutti myös se, että osa yrittäjistä siirtyi ansiotulo-osinkojen sijasta ottamaan palkkaa. Niiden henkilöiden määrä, joiden verotuksessa oli ansiotuloiksi luetavaa osinkotuloa, on voimakkaasti supistunut ja vuonna 2009 saajien määrä laski edelleen voimakkaasti – nyt 13 prosentilla – vajaan 17 000 henkilöön.

Yritys- ja pääomaverojärjestelmä on vaikuttanut siihen, että YEL-yrittäjä ottaa yrityksestä suuremman osan tulostaan palkkatulona ansiotulo-osinkojen sijasta. Tällä tavoin yrittäjä voi suunnitella verotustaan. Vuosien 2005–2009 verotilastojen mukaan näin näyttää käyneenkin.

¹⁰ Sisältää myös niin sanotun yhteen kertaan verotetun pääomaosingon.

¹¹ Arvio

Taulukko 11.
Yrittäjien palkkatulot vuosina 2004–2009

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Muutos
							04-09
Palkka päätoimesta miljoonaa €	1 415,7	1 613,2	1 816,2	2 079,6	2 308,7	2 327,2	64,4 %
Saajien määrä	73 399	77 570	80 726	85 234	89 305	88 120	20,1 %
Euroa/saaja	19 288	20 796	22 498	24 399	25 851	26 410	36,9 %

Yrittäjät nostivat vuosittain reilut 200 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän palkkaa päätoimestaan lukuun ottamatta vuotta 2009, jolloin kasvu jäi kymmenesosaan eli 20 miljoonaan euroon. Samantapainen kehitys on ollut niiden henkilöiden määrässä, jotka ovat nostaneet palkkaa päätoimestaan. Aikaisempien vuosien selkeä määrän kasvu kääntyi vuonna 2009 peräti reilun 1000 henkilön vähenemäksi. Samoin keskimääräisen saadun palkkatulon kasvu, joka aikaisempina vuosina on ollut 6–8 prosenttia, jäin vaatimattomaan 2 prosenttiin. Kaiken kaikkiaan palkat päätoimesta ovat nousseet 64 prosenttia aikavälillä 2004–2009. Samaan aikaan saajien määrä on noussut 20 prosenttia ja keskimääräinen palkkatulo on kohonnut 37 prosenttia. Tällainen tulomuodostuksen uudelleenjärjestely on joissakin tapauksissa lieventänyt yrittäjän verotuksen kiristymistä.

Matalan nettovarallisuuden yritysten yrittäjien verotuksen kiristymisongelman lisäksi nykyinen yritys- ja pääomaveromalli vaikuttaa niin sanottujen suurten osinkojen saajien verotukseen, kun yhteen kertaan verotettujen osinkojen määrä osakasta kohti on enintään 90 000 euroa. Näiden korkeatuloisten yrittäjien verotuksen kiristymistä on kuitenkin lieventänyt myös se, että varallisuusverosta luovuttiin vuonna 2006.

Henkilöitä joiden saama osinko tuli vuonna 2009 osittain kahteen kertaan verotetuksi 90 000 euron osinkorajan ylittymisen vuoksi, oli 3 363 ja näistä YEL-vakuutettuja yrittäjiä oli 1 391. Näiden yrittäjien määrä kasvoi edellisestä vuodesta 5,5 prosentilla ja yli 90 000 euron osinkojen summa nousi 9,5 prosentilla 196 miljoonaan euroon. Saajaa kohti näitä osinkoja tuli 141 000 euroa, jossa kasvua edellisestä vuodesta oli 4 prosenttia.

Taulukko 12.
Yli 90 000 euroa pääomatulo-osinkoja vuosina 2005–2009 saaneet yrittäjät

	2005	2006	2007	2008	2009
Listamattomista yhtiöistä yli 90 000 euron osinkojen määrä, miljoonaa euroa	146,1	127,3	152,8	179,3	196,4
Saajien määrä	980	993	1 137	1 318	1 391
Euroa/saaja	149 110	128 198	134 427	136 020	141 217

Julkaisija:

Suomen Yrittäjät

PL 999, 00101 Helsinki

puhelin (09) 229 221

faksi (09) 2292 2980

toimisto@yrittajat.fi

www.yrittajat.fi

Suomen Yrittäjät